

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ!
17/18

ZBOR SVEĆENIKA SANKTPETERBURŠKE MITROPOLIJE

Jurij Gerasimov, šef-dirigent

Subota, 21. listopada 2017. u 19.30 sati
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Sve boje glazbe. sviđalo se to vama ili ne.

LISINSKI
PREKO DUGE

Nikolaj Nikolajevič Kedrov st.

Početni psalam

Pavel Grigorjevič Česnokov

Hvalite ime Gospodnje

Pavel Grigorjevič Česnokov

O preslatki i predobri Isuse

Bogorodice Djevo

(*obrada: Fjodor Veližanski*)

Aksion

(*grčki napjev*)

O divnoga čuda

(*napjev iz Optine pustinje*)

**Aleksandar Konstantinovič
Glazunov**

Pjesma Isusovih učenika
(*scenska glazba iz drame*

*„Kralj Židova“ velikog vojvode
Konstantina Konstantinoviča od
Rusije*)

Ovo je vjera apostolska

(*obrada: Aleksandar Kosolapov*)

Stihira sv. Aleksandru Nevskom

(*obrada: Aleksandar Fatejev*)

Raduj se, Petre!

(*petrovski napjev*)

Koračnica Preobraženske

pukovnije

(*vojnička pjesma*)

Elizaveta Sergejevna Šašina

Krećem sam i nek' me vode puti

(*stihovi: Mihail Jurjevič*

Ljermontov; obrada: Frol Kozlov)

Lev Knipper

Poljance-polje

(*stihovi: Viktor Mihajlovič Gusev;*

obrada: Sergej Žarov)

Ruska narodna pjesma

Ah ti, stepo široka

(*obrada: Paladij Bogdanov*)

Ruska narodna pjesma

Ko orlovi nek' se vinu

(*obrada: Valentin Mantulin*)

Leonid Ovanesovič Bakalov

Daleke ceste

(*stihovi: Ivan Molčanov;*

obrada: Jurij Gerasimov)

Leonid Viktorovič Afanasjev

Jezera modra upijam

(*stihovi: Igor Davidovič Šaferan;*

obrada: Aleksandar Bordak)

Ruska narodna pjesma

Uzduž Piperske

(*obrada: Sergej Žarov*)

Sergej Sergejevič Prokofjev

Dao Bog mnoga ljeta

**Poslije koncerta s umjetnicima
razgovara Natalija Vidmarović.**

ZBOR SVEĆENIKA SANKTPETERBURŠKE MITROPOLIJE

Godine 1971., zahvaljujući trudu i naporima mitropolita Nikodima (Borisa Georgijeviča Rotova), osnovan je **Zbor svećenika Sanktpeterburške mitropolije** (najprije kao Zbor Lenjingradske arhiepiskopije), s nakanom glazbenoga obogaćivanja i upotpunjavanja crkvenih proslava i svečanosti, pod vodstvom arhiepiskopa Paula Gerasimova. Zbor je bio aktivan sve do Nikodimove smrti, no djelatnost mu je oživljena dolaskom mitropolita Alekseja, budućeg patrijarha Alekseja II., u Sankt Peterburg. Zbor je u to vrijeme nastupao na pozornicama Marijinskog teatra i Sanktpeterburške državne kapele, a sudjelovao je i u proslavi obilježavanja tisućljeća kršćanstva u Rusiji.

Novija povijest Zbora počinje 2008. godine, kad je ponovni uzlet potaknula skupina diplomanata Teološke akademije u Sankt Peterburgu. Godine 2010. šef-dirigent Zbora postaje Jurij Gerasimov, paroh sanktpeterburške katedrale Preobraženja Gospodnjega. Posljednjih godina Zbor bilježi aktivnu koncertnu aktivnost, brojne turneje i nastupe u crkvama i koncertnim dvoranama Sankt Peterburga i drugih gradova u Rusiji i inozemstvu.

Ovaj Zbor nije samo jedan od brojnih glazbenih ansambala, nego i susretište paroha, revnih i privrženih pastira svojih parohija, koji

predano naviještaju Božju riječ glazbom te iskazuju dubinu, snagu i ljepotu molitve. Svaki od članova Zbora svećenika Sanktpeterburške mitropolije u svojoj crkvenoj zajednici služi, podučava i odgaja. Ponad toga, oni ujediniju svoje glasove u harmoničnom zvuku pravoslavnoga pjeva te svojim pjevanjem i iskrenim propovijedanjem nikoga ne ostavljaju ravnodušnim.

Zbor svećenika Sanktpeterburške mitropolije
Jurij Gerasimov, šef-dirigent

TENORI

Andrej Gavrin
Igor Marčuk
Danil Melnikov
Aleksander Kravets
Igor Timuš
Maksim Ustimenko
Dušan Vilić
Bogdan Žuk
Andrej Žuk

BARITONI

Gavriil Andrejev
Ilja Makarov
Anton Malakovski
Andrej Kazunov
Jurij Strelakovski

BASOVI

Igor Gerasimov
Aleksandr
Goverdovski
Aleksis Konovalov
Maksim Kosik
Andrej Reimers
Sergej Šastin

JURIJ GERASIMOV

6

Jurij Gerasimov (1974.) odgajan je na tradiciji ruskog crkvenog pjevanja koje se uspješno potpuno očuvati u njegovu rodnom gradu Pskovu. Ondje završava Glazbeno sveučilište, sudjeluje u stvaranju glazbenog ansambla katedrale Trošky te vodi muški pjevački ansambl s kojim prati biskupske službe. U Sankt Peterburgu devedesetih godina 20. stoljeća završava studij dirigiranja na Državnom sveučilištu za kulturu i umjetnost te teologiju na Teološkoj akademiji 2016. godine. Ispofilirao se u jednoga od najutjecajnijih zborovođa Rusije. Sudjeluje u brojnim svečanim bogoslužjima pod vodstvom mitropolita Sankt Peterburga i Ladoge te patrijarha Moskve i cijele Rusije. Kao istaknuti stručnjak za liturgijsku glazbu istočne Crkve, sudjeluje na brojnim međunarodnim konferencijama, promičući vrijednost i jedinstvenost te glazbe. Jurij Gerasimov pokazuje izrazito zanimanje i za suvremenu glazbu (uključujući eksperimentalni *jazz* i *rock*). Na području tradicionalne i rane glazbe usavršava se kod svjetski priznatih glazbenika Francuske, Belgije, Estonije i Poljske. Od 2003. upravitelj je katedrale Preobraženja Gospodnjega.

Ruska glazba uistinu je velika, i bez ruskih skladateljskih imena poput Čajkovskog, Rahmanjinova, Šostakoviča ili Stravinskog i Skrjabina, da nabrojimo tek neke, vjerojatno ne možemo ni zamisliti klasičnu glazbu koju slušamo u svojim domovima, kazalištima i koncertnim dvoranama. No ta je umjetnička glazba, koja je u Rusiji procvat doživjela vrlo kasno, tek u 18. i 19. stoljeću, tek dio velike ruske glazbene povijesti. Ona je i mnogo više orijentirana europskim glazbenim tradicijama, pod čijim se izravnim utjecajem oblikovala, negoli ruskom tradicijskom naslijeđu. Europskoj publici zato je mnogo manje poznata – ali jednako dojmpljiva – jedinstvena i posebna ruska liturgijska te narodna glazba. Večerašnji program otkrit će nam pomalo od oba svijeta; u prvom dijelu koncerta Zbor svećenika Sanktpeterburške mitropolije izvest će niz djela namijenjenih crkvenim prigodama, dok će drugi dio koncerta predstaviti skladbe svjetovnog karaktera iznikle iz tradicija i povijesti ruskoga naroda.

Zatvorenost Rusije prema vanjskim utjecajima povijesna je činjenica kojoj dugujemo dobro očuvano glazbeno naslijeđe koje će nam večeras predstaviti Zbor svećenika Sanktpeterburške mitropolije, ali i njegovu posebnost, unikatnost, odvojenost od utjecaja drugih zemalja i stilova. Tek su u 17. stoljeću ruski glazbenici došli u kontakt sa svojim zapadnoeuropskim kolegama i polako počeli miješati vlastito glazbeno naslijeđe s njihovim utjecajima. Pritom je iznimno velik utjecaj na rusku glazbenu tradiciju imala religija i njezini formalni zakoni. Iako se kršćanstvo već u 9. stoljeću proširilo prostorima današnje Rusije, kao datum pokršćavanja te zemlje najčešće se navodi 988. godina, kad je kijevski knez Vladimir I. iz političkih pobuda odlučio dotadašnje poganske tradicije i „službeno“ zamijeniti monoteističkom religijom, koja bi njegovoj vlasti pružila snažniji legitimitet. Prema legendi, proučio je četiri velike religije koje su prakticirali narodi u okruženju: judaizam, islam, katoličanstvo i bizantsko pravoslavlje. Čini se da se za bizantsku tradiciju odlučio u nadi ostvarivanja braka s kćerkom Bazilija II. i saveza s Bizantom. Ipak, navodi se i jedan manje prozaičan razlog Vladimirove odluke. On je, naime, prethodno iste te godine nazočio bogoslužju u Konstantinopolu. Bio je očaran prelijepom glazbom koja u njoj nije bila ukras, nego najviši čin štovanja Boga. Nakon povratka zapisao je kako za vrijeme službe u Aja Sofiji on i njegova pratnja nisu mogli razabrati jesu li na zemlji ili u raju. Nakon prihvaćanja pravoslavlja, u Rusiju su s prostora Bizanta doputovali brojni misionari i crkveni velikodostojnici, od kojih su se mnogi trajno nastanili u Rusiji i obavljali važne crkvene službe. Tim činom Rusija se trajno vezala uz Bizant i njegove tradicije, što se očituje uvelike i u crkvenoj glazbi, ali i glazbenim tradicijama ruskoga naroda. Mnoge glazbene tradicije unutar crkve izravno su se razvile po uzoru na bizantske prakse, o čemu svjedoči i dobar dio programa večerašnjeg koncerta. Ipak, tijekom stoljeća te su se preuzete prakse transformirale u „ruske“ varijante, tvoreći zasebnu glazbenu tradiciju.

Sve liturgijske službe istočnog kršćanstva intenzivno prati glazba, a večerašnji program predstaviti će nam raznovrsne napjeve Ruske

7

crkve, namijenjene različitim službama. Program otvara uglazbljenje **103. psalma** skladatelja **Nikolaja Nikolajeviča Kedrova starijeg** (1871.-1940.). Kedrov je rođen u obitelji arhiepiskopa pa je odmalena bio blisko povezan s Crkvom. Školovao se za pjevača na Konzervatoriju u Sankt Peterburgu. Istovremeno je počeo i skladati te je postao jednim od najvažnijih ruskih skladatelja sakralne glazbe. Nakon Ruske revolucije s obitelji je emigrirao najprije u Berlin, a zatim u Francusku. Za boravka u inozemstvu također je bio aktivni promicatelj ruske sakralne glazbe, posebno u nastupima vokalnog kvarteta koji je osnovao i s kojim je održavao brojne turneje, predstavljajući i vlastite skladbe sakralnog karaktera, kao i tradicionalne crkvene napjeve Ruske pravoslavne crkve. Psalm 103. zauzima važno mjesto u liturgiji Pravoslavne crkve, odnosno kao dio večernje službe časoslova. U liturgijskom rasporedu istočnoga obreda, večernje službe dijele se na velike, dnevne i male večernje. Velike večernje služe se nedjeljom i na veće blagdane, a nakon blagoslova svećenika i poziva na štovanje slijedi tzv. početni psalam, odnosno 103. psalam (prema grčkoj numeraciji) – **Blagoslovi, dušo moja, Gospodina!**

Za razliku od Kedrova, **Pavel Grigorjevič Česnokov** (1877.-1944.), njegov suvremenik, ostao je u domovini i nakon promjene režima. Česnokov je primio temeljitu glazbenu poduku na Moskovskom konzervatoriju, a još u vrijeme studija profilirao se kao vješt zborovođa i skladatelj zvorske glazbe. Od više od 500 zvorskih djela što ih je skladao, oko 400 su sakralne skladbe. Zahvaljujući uspjesima što ih je postizao sa svojim zborovima i dobro primljenim skladbama, zaposlio se kao profesor na konzervatoriju na kojem je i sam bio student, a poslije je utemeljio i studentski program zvorskog dirigiranja. Česnokovljeva karijera razvijala se u svim smjerovima, no zaustavila ju je Ruska revolucija 1917. godine. Sovjetska vlast zabranila je stvaranje novih djela sakralnog repertoara i dopuštala tek ograničeno korištenje postojećih, prije svega povijesnih skladbi. Česnokov je tako počeo skladati svjetovnu glazbu, stvorivši stotinu zvorskih djela. No kad je 1931. godine vlast srušila katedralu Krista Spasitelja, u kojoj je nekoć Česnokov služio kao zborovođa, s namjerom izgradnje vojnoga kompleksa, ogorčeni Česnokov zauvijek je prestao skladati. Njegove zvorske skladbe dijele se na izvorne, potpuno originalna djela te na autorske harmonizacije postojećih napjeva – bilo tradicijskih bilo liturgijskih. **Hvalite ime Gospodnje** pripada potonjoj kategoriji – Česnokov je preuzeo postojeći napjev **znamenog pjevanja**, odnosno ruskog liturgijskog pjevanja koje se pod utjecajem bizantskog napjeva razvijalo od 11. do 17. stoljeća (donekle usporedivog i s gregorijanskim napjevom Katoličke crkve). Sam naziv pjevanja dolazi od posebne notacije kojom su se napjevi bilježili (slične neumama). Takvi posebni znakovi, također podrijetlom iz Bizanta i ponešto prilagođeni u Rusiji, nazivali su se **znamja** (doslovno *znak* na ruskom) pa otuda i naziv **znameno pjevanje**. Emocionalno snažnu skladbu **O preslatki i predobri Isuse** skladao je Česnokov na tekst molitve iz 13. stoljeća, u teškim i mračnim vremenima Prvoga svjetskog rata.

Dojmljivim uglazbljenjima ruskih liturgijskih napjeva pridružuje se i skladba **Bogorodice Djevo** u obradi **Fjodora Veližanskog**. Riječ je o ruskoj inačici (prijevodu izvorno grčke varijante) molitve *Ave Maria*, odnosno *Zdravo, Marijo*, koja se u liturgiji istočnog kršćanstva molila na završetku večernje službe ili cjelonoćnoga bdjenja.

O bliskosti ruske liturgijske tradicije, pa tako i one glazbene, s grčkom, odnosno bizantskom tradicijom, svjedoči još jedan himan Mariji, grčkoga naziva **aksion**, odnosno *aksion estin*, koji se pak pjeva kao dio jutarnje službe, ali još važnije mjesto zauzima kao dio bogoslužja, kad se pjeva na kraju čina pretvorbe Tijela i Krvi Kristove (anafore). Riječ je o jednostrofnoj pohvalnici Majci Božjoj, kojom se pjeva o njezinoj uzvišenosti nad svim anđelima i dostojnosti da primi hvalu i slavu svih ljudi.

Još jedan primjer znamenog pjeva jest napjev **O divnoga čuda**, iz manastira Optina. Optina Pustinja je ruski manastir iz 14. stoljeća blizu grada Kozeljska u Kaluškoj guberniji (županiji) koji je prema legendi osnovao razbojnik-pokajnik Opta. Do 19. stoljeća manastir je postao važno duhovno središte Ruske pravoslavne crkve i imao velik utjecaj na crkvene prakse u cijeloj Rusiji. Napjev *O divnoga čuda* pripada posebnoj vrsti himna, *sticheronu* (stihira), koji se pjeva kao dio časoslova, jutarnjih ili večernih molitvi. Stihira je uobičajeno posvećena određenoj liturgijskoj temi ili svecu, a *O divnoga čuda* posvećen je ponovno Djevici Mariji. Zapisan je u liturgijskim knjigama manastira Optina. Ta stihira može se okarakterizirati i kao automelon, što znači da je glazbeni napjev postojao i prije u liturgijskim knjigama, to jest da nije riječ o izvornoj skladbi, nego da je na postojeću melodiju napisan novi tekst, a melodija je zatim prilagođena metrici riječi.

Jedina skladba u prvom dijelu večerašnjeg programa zamišljena kao umjetničko djelo, koje nije namijenjeno crkvenoj službi jest stavak **Pjesma Isusovih učenika** iz scenske glazbe **Aleksandra Konstantinoviča Glazunova** (1865.-1936.) za dramu **Kralj Židova**, velikog religijskog misterija, glazbeno-scenskoga djela za koje je tekst napisao unuk cara Nikole I., nadvojvoda Konstantin Konstantinovič. Djelo je izvedeno 1913. godine, ali je nakon toga brzo zaboravljeno. Sama glazba ipak se poslije izvodila kao koncertno djelo od jedanaest brojeva. Glazunov je, posebno u zvorskim odsjecima, utjelovio duh ruskoga naroda i njegove glazbe, a **Pjesma Isusovih učenika** vrlo je svečana, gotovo obrednog karaktera; stihovi govore o čovjeku koji vapi Bogu da čuje njegov krik za spasenjem; svjestan je svojih grijeha, ali vjeruje u Božju milost.

U istočnom kršćanstvu, prva nedjelja Velikoga posta slavi se kao Nedjelja pravoslavlja, a Crkva se toga dana prisjeća i slavi poraz ikonoklazma i povratak ikona u crkve. Dio te velike liturgijske svečanosti je i procesija s ikonama Isusa, Djevice Marije i svetaca, za vrijeme koje svećenik izgovara dijelove sinodika (proglasa crkvenoga sabora u Carigradu) iz 843. godine kojim su ikone i službeno vraćene u Crkvu, a koji završava zaključkom: „Ovo je vjera apostola. Ovo je vjera otaca. Ovo je vjera

pravoslavnih. Ova vjera vaseljenu utvrdi.” Jedno od uglazbljenja te ispovijesti vjere jest i ono svećenika **Aleksandra Kosolapova**. Tekst se nastavlja molitvom za snagu vjere, vjernika i Crkve, *Utvrđi Bože*, koja se moli i u jutarnjoj i u večernjoj službi.

Prvi dio programa završava skladbama posvećenima velikim ličnostima ruske povijesti. Još jedna stihira na večerašnjem programu jest **Stihira sv. Aleksandru Nevskom** u obradi **Aleksandra Fatejeva**. Nevski je bio ruski knez iz 13. stoljeća koji je proglašen svetim zbog uzornoga života, ali i zbog brojnih čuda o kojima su ljudi svjedočili nakon njegove smrti. Napjev **Raduj se, Petre!** djelo je nepoznatoga autora iz 18. stoljeća, iz doba vladavine cara Petra Velikog (1672.-1725.) o kojem govori i tekst, odnosno o njegovoj pobjedi nad Šveđanima i uspostavljenom miru na kraju Velikoga sjevernoga rata (1700.-1721.).

U drugom dijelu koncerta upoznat ćemo rusku narodnu, svjetovnu glazbu. Taj dio počet će još jednom pjesmom skladanom za vladavine Petra Velikog. Preobraženska pukovnija bila je jedna od najelitnijih jedinica Ruske carske vojske, a **Koračnica Preobraženske pukovnije**, veličanstvene glazbe i teksta koji slavi vojnu moć Rusije, osim kao himna pukovnije, služila je u ono doba i kao neslužbena himna Ruskoga Carstva. Melankolična pjesma **Krećem sam i nek' me vode puti** ruske pjevačice i skladateljice **Elizavete Sergejevne Šašine** (1805.-1903.) skladana je na tekst Mihaila Jurjeviča Ljermontova. Rezigniranoga je tona, ali je postigla toliku popularnost da je se smatra tradicijskom pjesmom. Vojnički ugođaj vraća se u pjesmi **Poljance-polje** skladatelja **Leva Knipper** (1898.-1974.), rođenoga u Gruziji. Pjesma potječe iz njegove *Četvrte simfonije*, skladane 1933. godine, koja govori o mladiću koji se ponosno pridružuje vojsci da bi branio svoju zemlju. Vojničke pjesme nakratko prekida polagana i duboka oda ruskim prostranstvima, **Ah ti, stepo široka**, nakon koje se vraćamo ruskoj carskoj vojsci pjesmom **Ko orlovi nek' se vinu**, skladanom za Kavkaskoga rata (1817.-1864.). Ljubav prema domovini i spremnost da je se obrani od neprijatelja izražava i pjesma **Daleke ceste** skladatelja **Leonida Ovanesoviča Bakalova** (1908.-1982.), dok je **Jezero modra upijam** nježna posveta domovini, pjesma koju je ruski (uglavnom filmski) skladatelj **Leonid Viktorovič Afanasjev** (1921.-1995.) skladao za film *Sjene nestaju u podne* 1971. godine. **Uzduž Piderske** narodna je pjesma iz Sankt Peterburga o naivnoj i zaljubljenoj mladoj djevojci. Program završava veličanstvenim zborom **Dao Bog mnoga ljeta Sergeja Sergejeviča Prokofjeva** (1891.-1953.). Riječ je o zboru koji je Prokofjev skladao kao dio svoje glazbe za film *Ivan Grozni* slavnoga ruskoga redatelja Sergeja Ejzenštejna iz 1945. godine. U trenutku kad je Ivan Grozni okrunjen za cara, okupljeni narod pjeva *mnogoljetje*, odnosno pohvalu koja je iz svjetovnih praksi prešla i u pravoslavno bogoslužje, jutarnje i večernje službe, kad se pjeva u čast nekog pojedinca, primjerice vladara ili crkvenoga poglavara, zazivajući Božji blagoslov i još mnoge godine dobrog života.

Nikolaj Nikolajevič Kedrov st.

(1871. – 1940.)

Početni psalam

Предначинательный псалом
Časoslov (večernja služba)

Благослови, душе моя, Господа!
Благословен еси Господи.
Благослови, душе моя, Господа,
Господи Боже мой, возвеличился еси зело.
Благословен еси Господи!
Во исповедание и в велелепоту облеклся еси.
Благословен еси Господи!
Творяй ангелы Своя духи и слуги
Своя пламень огненный.
Дивна дела Твоя, Господи!
На горах станут воды.
Посреде гор пройдут воды.
Дивна дела Твоя, Господи.
Вся премудростию сотворил еси.
Слава Ти, Господи, сотворившему вся

Blagoslovi, dušo moja, Gospodina!
Blagoslovljen budi, Gospodine!
Blagoslovi, dušo moja, Gospodina!
Gospodine Bože moj, silno si velik.
Blagoslovljen budi, Gospodine!
Odjeven veličanstvom i ljepotom.
Blagoslovljen budi, Gospodine!
Vjetrove uzimaš za glasnike,
a žarki ogranj za slugu svojega.
Divna su djela Tvoja, Gospodine.
Iznad bregova stajahu vode.
Na Tvoju se prijetnju povukoše.
Divna su djela Tvoja, Gospodine.
Sve mudročću svojom stvori.
Slava Tebi, Gospodine, koji stvori sve.

Pavel Grigorjevič Česnokov

(1877. – 1944.)

Hvalite ime Gospodnje

Хвалите имя Господне
(znameni napjev)

Хвалите имя Господне. Аллилуиа.
Хвалите, раби, Господа. Аллилуиа.
Благословен Господь от Сиона,
живый во Иерусалиме.
Аллилуиа.
Исповедайтесь Господеви, яко Благ.
Аллилуиа.
Яко в век милость Его.
Аллилуиа.
Исповедайтесь Богу Небесному.
Аллилуиа. Яко в век милость Его.
Аллилуиа.

Hvalite ime Gospodnje. Aleluja.
Hvalite, sluge Božje, Gospodina. Aleluja.
Blagoslovio te Gospodin sa Siona,
uživao sreću Jeruzalema.
Aleluja.
Ispovijedajte se Gospodinu jer je dobar.
Aleluja.
Jer vječna je ljubav Njegova.
Aleluja.
Ispovijedajte se Bogu Nebeskomu.
Aleluja. Jer vječna je ljubav Njegova.
Aleluja.

Pavel Grigorjevič Česnokov

(1877. – 1944.)

O preslatki i predobri Isuse

О, Пресладкий и Всещедрый Иисусе
(*Pravoslavni molitvenik, Akafist Isusu preslatkom, kondak 13.*)

О пресладкий и всещедрый Иисусе,
приими ныне малое моление сие наше,
якоже приял еси вдовицы две лепте:
и сохрани достояние Твое
от враг видимых и невидимых,
от нашествия иноплеменик,
от недуга и глада,
от всякия скорби и смертоносныя раны,
и грядущия изми муки всех,
вопиющих Ти: Аллилуиа.

О preslatki i predobri Isuse,
primi sad male ove molitve naše,
kao što si primio dva udovičina novčića
i sačuvaj nasljedstvo naše
od vidljivih i nevidljivih neprijatelja,
od tuđinske najezde,
od bolesti i gladi,
od svake nevolje i smrtonosne rane
i izbavi od budućih muka sve
koji Ti kliču: Aleluja!

Bogorodice Djevo

Богородице Дево

(*Molitve Presvetoj Bogorodici; obrada: Fjodor Veližanski*)

Богородице Дево, радуйся,
Благодатная Марие, Господь с Тобою;
благословена Ты в женах
и благословен Плод чрева Твоего,
яко Спаса родила еси душ наших.

Bogorodice Djevo, raduj se,
milosrdna Marijo, Gospodin s tobom;
blagoslovljena ti među ženama
i blagoslovljen plod utrobe tvoje,
jer Spasitelja duša naših rodila jesi.

Aksion

Аксион

(*grčki napjev*)

Достоино есть яко
воистинну блажити Тя,
Богородицу, Присноблаженную
и Пренепорочную
и Матерь Бога нашего.
Честнейшую Херувим
и славнейшую без сравнения Серафим,
без истления Бога Слова рождшую,
сущую Богородицу Тя величаем.

Dostojno je uistinu da
blaženom zovemo tebe,
Bogorodicu, uvijek blaženu
i besprijekornu,
i mater Boga našega.
Časniju od kerubina
i slavniju neusporedivo od serafina,
tebe što Boga Riječ neporočno rodi,
uistinu Bogorodicu, mi te slavimo.

O divnoga čuda

О преславнаго чудесе
(*napjev iz Optine pustinje*)

О, преславнаго чудесе!
Небесе и земли Царица,
от святых сродников наших умоляемая,
до ныне землю Русскую покрывает
и лика Своего изображении
милостиво обогащает.
О Владычице Державная!
Не престани и на будущее
время во утверждение
на Руси православия милости
и чудеса изливати до века.
Аминь.

O divnoga čuda!
Kraljica neba i zemlje,
na molbe svetih otaca,
vazda zemlju rusku štiti
i prikazom lika svoga
milostivo obogaćuje.
O Vladařice premudra!
Ne prestani
ni u buduća vremena
milost i čudesa liti
na Rusiju pravoslavnu do vijeka.
Amen.

Aleksandar Konstantinovič Glazunov

(1865. – 1936.)

Pjesma Isusovih učenika

Песнь учеников Иисусовых, музыка к библейской драме К. Р. Царь
Иудейский
(*scenska glazba iz drame Kralj Židova velikog vojvode Konstantina
Konstantinoviča od Rusije*)

О, Господи! Боже спасенья,
К Тебе я взываю мольбой,
И жаркие сердца моленья
Всегда и везде пред Тобой;
И днём, и в ночное молчанье
Возносятся к небу они.
О, Боже, в ответ на стенанье
Ты ухо Твоё преклони!
Во зле находил я уладу,
Душа истомилась моя,
Я жизнью приблизился к аду.
Страшит меня ярость Твоя.
Во рву, в преисподней лежу я,
И смертная сень надо мной,
И, мучась во тьме и тоскуя,
К Тебе я взываю мольбой.
Ты ведаешь, как я страдаю:

O, Gospode! Bože spasenja,
Ja dušom Ti molim se svom,
Jer srca su mojega vrenja
I uvijek i svud pred Tobom;
I danju i noćnom u muku
Put neba molitve lete mi.
O, Bože, na jad moj i muku
Ti uho svoje prikloni!
U zlu mi je slast duša naša,
I patnjama kinji se sva,
Životom već blizu sam pakla.
I Tvojega gnjeva me strah.
U paklenu leći ću raku,
Smrt bacit će u taj me rov,
Gdje mučim se, kinjim u mraku
I s molbom Ti pošiljam zov.
Ti poznaješ sve moje muke:

Готовы глаза изнемогать,
Я руки к Тебе воздеваю,
О, Боже, весь день и всю ночь.
Услышь этот вопль и моления,
Я нищ, о, Господь, пред Тобой!
О, Боже мой, Боже спасенья,
К Тебе я взываю мольбой.

Već oči mi trebaju san,
I k Tebi ja uzdižem ruke,
O, Bože, svu noć i sav dan.
Daj čuj me gdje molim i stenjem
Ja crv sam, Gospodine, Tvoj!
O, Bože, za Tvojim spasenjem
Odašiljem molitvâ roj.

Ovo je vjera apostolska

Сия вера апостольская

(Iz obreda Svetkovina pravoslavlja; obrada: Aleksandar Kosolapov)

Утверди, Боже,
святую православную веру,
православных христиан
во век века.

Učvrsti, Bože,
svetu pravoslavnu vjeru,
okrijepi pravoslavne kršćane
u vijeke vjekova.

Stihira sv. Aleksandru Nevskom

Стихира св. Александру Невскому
(obrada: Aleksandar Fatejev)

Приидите, вси людие,
хвалу принесем блаженному,
вопиюще сице:
радуйся, пресветлый столпе,
просвещающая нас чудес светлостыми:
радуйся, росный облаче, пламень
погашающий страстей,
и орошающий верных мысли,
божественный Александре.

Dodite, ljudi svi,
hvalu dajmo sretniku
koji klikće ovo:
Raduj se, presvijetla kulo,
što nas obasjavaš sjajem čudesa;
raduj se, rosni oblache,
što gasiš oganj strasti
i vlažiš misli vjernika,
božanstveni Aleksandre.

Raduj se, Petre!

Радуйся, Петре!
(petrovski napjev)

Радуйся, Петре, император славный!
Радуйся, русский орле двоеглавый,
всему миру явный,
благовеличайный!

Raduj se, Petre, svi te, care, slave!
Raduj se, ruski orle s dvije glave,
svem' su svijetu javne
stvari veličajne!

Небо звездами украсится,
Церковь святыми сотворится.
Русь величати,
Христа прославляти.

Nebom se zvjezdani roj krijesi,
Crkvu su ostvarili sveci.
Rusija blista,
slavi, štujе Krista.

Господа Бога хвалим Всемогуща
на земли русской в радости живуща,
заповеди чтуща,
во свету зовуща.

Svemogućem Gospodu Bogu hvala
radosnom ruska zemlja je stala,
zapovijedi štujе,
o tome svijet čujе.

Небо звездами украсится,
Церковь святыми сотворится.
Русь величати,
Христа прославляти.

Nebom se zvjezdani roj krijesi,
Crkvu su ostvarili sveci.
Rusija blista,
slavi, štujе Krista.

Торжественная по делам отрада
спешно приходят российская чада
от военной брани
ко родной державе.

Zbog pobjeda se veselimo burno,
ruski se sinovi vraćaju žurno
sa svog bojnog polja
k rodnoj zemlji doma.

Супостат стенает, рыдая:
„Люте мне!“ и смерти взывая.
Радуйся, Петре,
вражду разрушая!

Neprijatelj stenje, plačuci:
„Jao, joj!“ za smrću vapеci.
Raduj se, Petre,
rat vodeći kraju!

Враждующи про Него забыли.
Злобу отвергну, себе возлюбили,
приемлют Христово
праведное слово.

Zaboraviše protivnici Njega.
Zlobu odbaciše, pa ljube sad sebe,
i sada ih liječi
dar Kristove riječi.

Небо звездами украсится,
Церковь святыми сотворится.
Русь величати,
Христа прославляти.

Nebom se zvjezdani roj krijesi,
Crkvu su ostvarili sveci.
Rusija blista,
slavi, štujе Krista.

Koračnica Preobraženske pukovnije
Марш Преображенского полка
(vojnička pjesma)

Знают турки нас и шведы,
И про нас известен свет,
На сраженьях, на победы
Нас всегда сам Царь ведет.

С нами труд Он разделяет,
Перед нами Он в боях;
Счастьем всяк из нас считает
Умереть в Его глазах.

Славны были наши деды, -
Помнит их и швед и лях;
Их парил орёл победы
На Полтавских на полях.

Знамя их полка пленяет
Русский штык наш боевой;
Он и нам напоминает,
Как ходили деды в бой!

Твёрд ещё наш штык гранёный,
Голос чести не замолк.
Как пойдём вперёд мы славно,
Вперёд, славный русский полк.

Государям по присяге
Верным полк наш был всегда, -
В поле брани, не робея,
Грудью служит завсегда.

Как и прежде - удалые,
Рады тешить мы Царя,
И солдаты боевые
Славны будут ввек, ура!

Strah za Turke smo i Švede,
Svijetom naša slava hodi;
U bitkama do pobjede
Samo Car nas uvijek vodi.

Ratne kušnje s nama dijeli,
Ispred nas je On u boju;
Pasti pred njim svatko želi,
U tom vidi sreću svoju.

Slavni bjehu naši djedi,
Pamti ih i Šved i Poljak;
Doveo ih je k pobjedi
Car sred Poltavskoga polja.

Ratnu zastavu im plijene
Ruske bajunete britke;
Tako su u ono vrijeme
Išli djedovi u bitke!

Još je tvrda bajuneta,
Glas o časti nije pričin.
Slavno naprijed na kraj svijeta,
Naprijed, ruski puče dični.

Prisegom je carevima
Puk naš vjeran bio svagda.
Grudima na ratištima
Služiti – za nas je blagdan.

Ko i nekoć što smo – hrabri,
Mi zabavit ćemo cara,
Svi vojnici, svaki ratnik,
Hura!, navijek bit će slavan.

Elizaveta Sergejevna Šašina
(1805. – 1903.)

Krećem sam i nek' me vode puti

Выхожу один я на дорогу

(stihovi: Mihail Jurjevič Ljermontov; obrada: Frol Kozlov)

Выхожу один я на дорогу;
Сквозь туман кремнистый путь блестит;
Ночь тиха. Пустыня внемлет богу,
И звезда с звездой говорит.

В небесах торжественно и чудно!
Спит земля в сияньи голубом...
Что же мне так больно и так трудно?
Жду ль чего? жалею ли о чём?

Уж не жду от жизни ничего я,
И не жаль мне прошлого ничуть;
Я ищу свободы и покоя!
Я б хотел забыться и заснуть!

Но не тем холодным сном могилы...
Я б желал навеки так заснуть,
Чтоб в груди дремали жизни силы,
Чтоб дыша вздымалась тихо грудь;

Чтоб всю ночь, весь день мой слух лелея,
Про любовь мне сладкий голос пел,
Надо мной чтоб вечно зеленея
Тёмный дуб склонялся и шумел.

Krećem sam i nek' me vode puti;
Kremen iskre prosut' na put će;
Noć je tiha. Pustoš Boga sluti
I sa zvijezdom zvijezda šapuće.

Sve je nebo svečano i divno,
Zemlja spi u sjaju plavetnom...
Zašto teško mi je sve i sivo?
Zar što čekam? Muči li me što?

Od života ne čekam baš ništa,
I ne žalim prošlost nimalo;
Ja slobodu i mir sebi ištem!
San i muk. Što bi se snivalo!

No ne grob da mene krije nijema...
Da je leći tako nauznak
Da mi život u prsima drijeva,
Da mi tiho prsa diže dah;

Svu da noć, sav dan u uho nježno
Sladak pjeva glas o ljubavi,
Da nadà mnom zeleni se vječno,
Širi grane hrast lelujavi.

Полюшко-поле
Полюшко широко поле
Едут по полю герои
Русской армии герои

Девушки плачут
Девушкам сегодня грустно
Едем мы в поход надолго
Эх, да биться за отчизну!

Только мы видим
Видим мы седую тучу
Вражья злоба из-за леса
Вражья злоба словно туча

Девушки, гляньте
Да утрите ваши слёзы
Мы врага принять готовы
Эх, да во широком поле!

Полюшко-поле
Полюшко широко поле
Пусть сильнее грянет песня
Эх, да наша песня боевая!

Lev Knipper

(1898. – 1974.)

Poljance-polje

Полюшко-поле

(stihovi: Viktor Mihajlovič Gusev; obrada: Sergej Žarov)

Poljance-polje
Široko poljance-polje
Jašu poljem tim junaci
Ruske armije junaci

Djevojke plaču
Djevojke su danas tužne
U dug jašemo mi pohod
Hej, za rodni dom u bitku!

Vidimo samo
Vidimo tek oblak crni
Neprijatelj ljut za šumom
Neprijatelj ljut – mrk oblak

Djevojke, hajde
Brišite vi svoje suze
Protivnika srest' smo spremni
Hej, u širokome polju!

Poljance-polje
Široko poljance-polje
Neka jače grmi pjesma
Hej, ta naša slavna pjesma ratna!

Ah ti, stepo široka

Ах ты степь широкая
ruska narodna pjesma
(obrada: Paladij Bogdanov)

Ах ты, степь широкая,
Степь раздольная,
Широко ты, матушка,
Протянулася.

Ой, да не степной орёл
Подымается,
Ой, да то донской казак
Разгуляется.

Ой, да не летай, орёл,
Низко по земле,
Ой, да не гуляй, казак,
Близко к берегу!

Ах ты, степь широкая, широкая, раздольная!
Ах ты, Волга матушка, Волга вольная!
Ах ты, степь широкая, степь раздольная,
Ах ты, Волга матушка, Волга вольная!

Ah ti, stepo široka,
Stepo prostrana,
Široko si, majčice,
Ti se prostrla.

Hej, to stepski orao
Tu ne polijeće,
Hej, to donski kozak se
Ovdje prošeće.

Orle, nemoj letjeti
Nisko k zemljici,
Hej, ne šeci, kozače,
Sve do obale!

Ah ti, stepo široka, preširoka i prostrana!
Ah ti, Volgo majčice, Volgo pospana!
Ah ti, stepo široka, stepo prostrana,
Ah ti, Volgo majčice, Volgo pospana!

Ko orlovi nek' se vinu

Взвейтесь, соколы, орлами
ruska narodna pjesma
(obrada: Valentin Mantulin)

Взвейтесь, соколы, орлами,
Полно горе горевать!
То ли дело под шатрами
В поле лагерем стоять.

Там бел-город полотняный,
Морем улицы шумят,
Позолотою румяной
Медны маковки горят.

Там, едва заря настанет, -
Строй пехотный закипит,
Барабаном в небо грянет
И штыками заблестит.

Ko orlovi nek' se vinu
Sokolovi! Kakav jad.
Skrili šatori dolinu;
Iz tabora vojnog kad?

Bijeli se taj grad od platna,
Kroz ulice morski huk,
Kupole mu sve od zlata
Sjajnim rujem plamte tu.

Jedva javi se svanuće,
Pješački već kipti stroj,
Bubnjevi put neba buče,
Bliješti bajuneta roj.

Закипит тогда войною
Богатырская игра.
Строй на строй пойдёт стеною
И прокатится “ура”.

Взвейтесь, соколы, орлами,
Полно горе горевать!
То ли дело под шатрами
В поле лагерем стоять.

Leonid Ovanesovič Bakalov

(1908. – 1982.)

Daleke ceste

Дороги дальние

(stihovi: Ivan Molčanov; obrada: Jurij Gerasimov)

Чуть горит зари полоска узкая,
Золотая, тихая струя...
Ой ты, мать-земля родная, русская,
Дорогая родина моя!

В серебре деревья, как хрустальные,
Но тревожен зимний их убор.
И бегут, бегут дороги дальние
Средь полей в немереный простор.

Чья душа с тоскою не оглянется:
Сквозь туман, взрывая ночь и тьму,
Вражья рать по тем дорогам тянется
К городу родному твоему.

Ой, дороги, дымные, военные,
За Москву тяжелые бои!..
На дорогах воры иноземные
Растеряли головы свои.

Не для них сады у нас посажены,
Молодые, светлые сады,
Не для них дороги наши лажены,
Не для них построены мосты.

Ты гори, зари полоска узкая!
По земле ползет пожара дым...
Мы тебя, земля родная, русская,
Никогда в обиду не дадим!

Najzad plane igra žustra,
Junački se vodi rat.
Vrsta se na vrstu surva,
Prolomi se “hura” tad.

Ko orlovi nek’ se vinu
Sokolovi! Kakav jad.
Skrili šatori dolinu,
Iz tabora vojnog kad?

Jedva plamti zorom crta uska i
Tiho već se zlati svjetla sloj...
Oj ti, zemljo-mati, rodna, ruska mi,
Domovino moja, dome moj!

Sva se stabla srebre kao kristalna,
Ali varljiv im je zimski sjaj.
Ceste jure, jure bez svog pristana
Poljima u neizmjernu dalj.

Čiju dušu ne potresu nesreće?
Rušeći u magli noć i mrak,
Cestama tim neprijatelj nasrće
Svim snagama na tvoj rodni grad.

Oj vi, ceste ratne, dim vas obavija
Vodi se za Moskvu krvav boj!..
Putem horde tuđinskih pukovnika
Posijaše glave, život svoj.

Nisu za njih u nas bašte sadene,
Mlade bašte, osunčane skroz,
Nisu za njih naše ceste građene
I nijedan nije građen most.

Plamti, plamti, zore crto, uska si!
Požara se zemljom stere dim...
Tebe, rodna zemljo ruska, mi
Branit ćemo zdušno srcem svim!

Leonid Viktorovič Afanasjev

(1921. – 1995.)

Jezera modra upijam

Гляжу в озёра синие

(stihovi: Igor Davidovič Šaferan; obrada: Aleksandar Borkak)

Гляжу в озера синие,
В полях ромашки рву,
Зову тебя Россию,
Единственной зову.
Спроси-переспроси меня –
Милее нет земли.
Меня здесь русским именем
Когда-то нарекли.

Красу твою не старили
Ни годы, ни беда.
Иванами да Марьями
Гордилась ты всегда.
Не все вернулись соколы,
Кто жив, а кто убит...
Но слава их высокая
Тебе принадлежит.

Гляжу в озера синие,
В полях ромашки рву,
Зову тебя Россию,
Единственной зову.
Не знаю счастья большего,
Чем жить одной судьбой,
Грустить с тобой, земля моя,
И праздновать с тобой!

Jezera modra upijam,
Livadni berem cvijet,
Tu prostire se Rusija,
Jedinstveni mi svijet.
Upitaju li svi me to:
– Najviše voliš nju?
– Da, ruskim su me imenom
Nazvali moji tu.

Nad dikom tvojom godine
Ni patnja nema vlast.
Ljepotom uvijek gordiš se
Kad polja počnu cvast’.
Tko doma je, tko nikada
Neće se vratit’ živ...
Sva slava tebi pripada,
Mi slavimo te svi.

Jezera modra upijam,
Livadni berem cvijet,
Tu prostire se Rusija,
Jedinstveni mi svijet.
S njom radost mi je najveća
Dijeliti istu kob,
Sve pobjede s njom slaveći
I tugujući s njom!

Uzduž Piperske

Вдоль по Питерской
ruska narodna pjesma
(obrada: Sergej Žarov)

Вдоль по Питерской, по Тверской-Ямской,
По Тверской-Ямской, по дороженьке,
Едет мой милой, мил на троечке,
Мил на троечке с колокольчиком.
Мил на троечке с колокольчиком,
С колокольчиком, со бубенчиком...
Пишет мой милой ко мне грамотку,
Ко мне грамотку — весть нерадостну.
«Не сиди, Дуня, поздно вечером,
Поздно вечером под окошечком;
Ты не жги, не неги воскову свечу,
Воскову свечу воску ярого;
Ты не жди, не жди дорога гостя,
Дорога гостя, дружка милого!..»

Uzduž Piperske, po Tverskoj-Jamskoj,
Po Tverskoj-Jamskoj, po toj cestici,
Mili dragi moj trojkom putuje,
Dragog saone zvone zvončićem.
Dragog saone zvone zvončićem,
Zvončić zvoni i zveče praporci...
Piše mili moj meni cedulju,
Meni cedulju – vijest neradosnu.
„Dunjo, ne sjedi kasno uvečer,
Kasno uvečer pod prozorčićem;
Ne pali, ne troši svijeću voštanu,
Svijeću voštanu voska kipućeg;
Ne čekaj ti tu gosta dragoga,
Gosta dragoga, svoga miloga!“

SERGEJ SERGEJEVIČ PROKOFJEV

(1891. – 1953.)

Dao Bog mnoga ljeta

Многая лета

Многая лета

Dao Bog mnoga ljeta

LISINSKI
ARIOSO
GLAS ZA
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
17/18

LISINSKI ARIOSO
Utorak, 31. listopada 2017. u 19:30 sati
Velika dvorana

SONYA YONCHEVA, sopran
ZAGREBAČKA FILHARMONIJA
DOMINGO HINDOYAN, dirigent

U opernom svijetu nije lako postići uspjeh preko noći, a još manje postati zvijezdom. Međutim, Sonyu Yonchevu već sada nazivaju nasljednicom velikih diva, i prošlosti i sadašnjosti.

Nakon pobjede na vodećem svjetskom opernom natjecanju *Operalia* Plácida Dominga u milanskoj Scali 2010., sopranistica **Sonya Yoncheva** postala je zvijezdom jasnoga sjaja na opernom nebu i jedna od najzanimljivijih i najistaknutijih vokalnih umjetnica svojega naraštaja.

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL
LISINSKI
HEROJINI DOKOLAJ! - HEROJNE OPERICE
13./14. 11. 2017.
ALEKSANDROV
ZBOR, ORKESTAR I BALET CRVENE ARMIIJE

Ponedjeljak i utorak, 13. i 14. studenoga 2017. u 20 sati
Velika dvorana

“ALEKSANDROV”
ZBOR, ORKESTAR I BALET CRVENE ARMIIJE

Kako bi se potpuno razumjela moć dubokih i snažnih glasova Zbora Crvene armije, u obzir treba uzeti i povijest same Rusije. Nemoguće je odijeliti jedno od drugoga. Zboru muškaraca, redom vojnika revolucije, temeljna je uloga da služi svojoj domovini i podupire je te da podiže moral iscrpljenim trupama. Zbor čini doista tako; slavi revolucionarni ideal, omogućujući drugima da ponovno prožive duh Oktobarske revolucije i juriš na Zimski dvorac. Glasovi tih muškaraca, vojnika, za slušatelje Zbora postali su glas potpuno nove Rusije, glas Sovjeta.

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog
Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj
Producentica programa: Lana Merkaš
Urednica: Jelena Vuković
Autorica teksta: Marija Saraga
Lektorica: Rosanda Tometić
Prevoditelj: Radovan Venturin
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Intergrafika TTŽ d. o. o., Zagreb
Naklada: 700 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

PEUGEOT

ZAGREB
moj grad

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ | INVALUABLE EXPERIENCE